

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za pol leta 2 K 72 vin., za četrt leta 1 K 36 vin.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

63. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 7. junija 1907

Leto X.

Upravništvo „Rdečega Prapora“ se nahaja od sobote 8. t. m. naprej na Jurčičevem trgu številka 3 I.

Na deželi.

Glasilo narodno-napredne stranke še zmirom ni ne promišljevalo in ne izpregovorilo o žalostni usodi, ki je zadela oficijalno zastopnico svobodne misli na Slovenskem. Izpregovorilo ni zagledalo, ker bi ob vsej predrznosti ne moglo oznaniti drugega, kakor očitno resnico: da liberalna stranka ni poražena, temveč da je razdobljena, da stranke ni več.

V krajskih trgih in mestcih živi mnogo ljudi, ki instinktivno sovražijo klerikalno stranko, ki pač slutijo, ne pa jasno spoznavajo, kje je nevarnost. Ta družba brez programa, brez organizacije, brez enotnega vodstva se je imenovala »liberalna stranka« zategadelj, ker ni bilo pri roki drugega imena. Averzija proti »farjem«, dopadnje ob pikantnih dovtipih in liberalno ime — to je bilo vse. Vprašaj o programu in o načelih, ne dobiš odgovora!

Ogromna večina teh ljudi sodi po svojem pokolenju, po svoji vzgoji, predvsem po svojem socialnem položaju naravnost v proletarijat: če bi politično mislili — mislili iz resničnih razmer in iz svojega položaja — bi s slepimi očmi našli svoj politični tabor. Toda takoiimenovana inteligenca na deželi nikoli ni mislila iz sedanjosti, nikoli ne iz sebe. Njeno mišljenje, kolikor ga je, ni živa volja, niti ne živo hrepenenje, temveč je samo še zaprašeni testament očetov izza Tomahovih časov. Namesto živega mišljenja mrtva tradicija.

Kjer ni enotne politične volje, tam ni enotnega nehanja, ni stranke. Ob volitvah se je v vsi strahoti pokazala razdrobljenost nekdanjega slovenskega »liberalizma«. O volilnem programu, o volilni paroli, o enotnem nastopanju — ne besede! Celo ne o enotnem nazivanju »stranke«! Že pred bojem je bila ta žalostna armada podobna razkropljeni tolpi po porazu. Kar je do volitev še ostalo skupnega, je bilo »protifarstvo«. Ob volitvah je počila tudi ta obdrgnjena in obrabljena vez: trumoma so šli, pljunili so na tla pred »farja« in so volili klerikalca.

Da bi bivša liberalna stranka se kdaj zbrala raztresene ude, na to ni misliti; nobena »revizija« programa ne more več oživeti kadavra; preveč jih je že bilo ter klavernih »revizij«. Kar je lenarilo štirideset let, se v enainštiridesetem ne bo lotilo dela; kar je šlo štirideset let navzdol, se v enainštiridesetem ne bo napotilo navkreber. Socialno neenaki, politično nasprotni elementi ne morejo poroditi enotne volje, ki bi tvorila stranko. Poslednje zavetišče, krilo farovške kuharice, mora sčasoma odpovedati; zakaj tudi najbolj pozabljeni učitelj, tudi najbolj skriti uradnik na deželi bo sčasoma spoznal, da si od tega krila samega niti pipe tobaka ne more kupiti in da celo slovenske kulture ne more iskati pod njim. Spoznal pa bo nadalje, da je bil protiklerikalni boj, kakor ga je vodila liberalna stranka, brezuspešen ter da je vodil zmirom globlje v črno mlako; premišljeval bo o vzrokih te zgodovinske blamaže ter bo videl, da je treba voditi kulturni boj z drugačno silo in z drugačnim orožjem.

Spoznal bo, kadar bo izpregledal. Zakaj največji sovražnik svobodne misli na Slovenskem je

bila in je še zmirom strahotna nevednost njenih pristašev. O resnem, daljevidečem političnem mišljenju še govora ne more biti, o socialnem pojmovanju še slutnje ne. Na deželi so se dne 23. maja pod večer prigodili taki slučaji: siromak, »inteligenten« proletarec, ki je teden dni prej v svojem okraju volil klerikalca, zato »ker ni tako hud«, je s solzami v očeh sklical slavo Hribarju! Da je v naši »inteligenci« mogoča tako strahotna politična neinteligentnost, tega je krivo dolgoletno delo liberalne stranke in njenega puhlega časopisja.

Tej razkropljeni masi brez programa, brez načel, brez stranke so donesle volitve dragocen sad, najdragocenejši, ki bi ga ji mogli želeli; začela je spoznavati in se je začela sramovati. Začela je spoznavati, da samo in golo liberalno protifarstvo ni drugega nič, kakor slepilo in hinavščina, drugega nič, kakor plašč, s katerim pokriva liberalna kapitalistična družba socialno in politično brezpravnost svojih inteligentnih sužnjev. In da je prvi in edini pogoj resnične kulture socialno osvobodjenje.

Tržaška konferenca.

V nedeljo, 2. junija t. l. se je vršila v tržaškem delavskem domu konferenca tržaške okrajne organizacije, katere se je udeležilo okoli 60 delegatov. Predsednikom je bil izvoljen sodrug Kermolj, zapisnikarjem pa sodrug Črnagoj. Začetek ob 10. uri dopoldne.

Kermolj pozdravi navzoče in otvori konferenco.

Regent poroča o preteklih volitvah in njih posledicah. Skušnje, ki smo jih doživeli v teh volitvah, nas učijo, kako se imamo ravnati v bodoče. Naraslo število glasov, ki sta jih dobila naša kandidata v tržaški okolici in na Krasu, da misliti našim narodnjakom in že gre glas, da hočejo organizovati slovenske delavce na »narodni« podlagi. Zato začnimo i mi z jačenjem svoje organizacije! Za slovenske narodnjaške kandidate je glasovalo brezdvomno tudi precejšnje število organizovanih delavcev, kar ne bi smelo biti. Zakaj? Treba začeti toraj pri strokovni organizaciji in tu med drugimi tolmačiti sodrugom rešitev narodnega in jezikovnega vprašanja, ki igra pri sedanjih razmerah in še posebno v Trstu, veliko vlogo. Zakaj nimamo slovenski socialni demokratje nobenega državnega poslanca! No, čudimo se, da smo podlegli! Slovensko ljudstvo se ne zaveda sedanjega socialnega položaja, duhovščina je ima v svoji popolni oblasti; agitacija je bila nezadostna, ker stranka ni razpolagala s potrebnimi sredstvi. Sicer se pa vspehi našega volilnega gibanja kažejo po Krasu in na Vipavskem, kjer se kaže že združevanje delavcev. — Zraven delavske se bo treba oprijeti tudi kmetijske organizacije. Kmet čimdalje bolj denarno hira, prodaja posestva, zapušča dom in si išče boljsega zaslužka v mestih ali pa se izseljuje. Kmeta je treba zbratiti z delavcem, da se združena zapodita v boj.

Čaka nas obilo dela. Dosedanji odbor je bil z delom preobložen in se je moral dostikrat enostavno prilagoditi sklepom in postopanju italijanskega odbora. Kar nameravamo, treba izvršiti. Zato treba moči. Izvolimo danes dva odbora: politični in izvrševalni, če sta v bodoče oba na na mestu, računamo lahko na vspehe.

Kopač trdi, da je vsak trezen političar že v naprej videl naš poraz. Socialistično se je glasovalo le tam, kjer je strokovna organizacija na čvrstih nogah. Vsa še tako živahno zasnovana agitacija po drugih krajih je bila brezuspešna. Zaupniško delovanje se je pokazalo nezadostnim; treba je spolniti. 1450 socialističnih glasov v tržaški okolici je narodnjakom memento. Po posameznih krajih nedostaja zaupnikov. — Vzroki volilnega poraza so nam zdaj znani, uravnajmo si nadaljno delo po njih!

Mihevc svari agitatorje pred posnemanjem svetnika Nikodema, ki je oznanjeval vero doma v postelji. Bodimo apostoli, pojdimo v svet med ljudi s svojo besedo!

Regent govori o postopanju jugoslovanske socialne demokracije pri ožjih volitvah; socialno-demokratski poslanci bodo v državnem zboru proti vsem narodom enako postopali.

Kermolj pove o denarnem stanju, da se je nabralo za volilni sklad 121.24 K; sama agitacija (brez tiskovin) je stala 188.19 K, tiskovine pa okoli 200 K. Primanjkljaj je pokrili splošni volilni odbor.

Kopač predlaga, da se strankin davek poviša za 20 vin., ker bi se s tem dohodki znatno povišali.

Mihevc podpira ta predlog, a Jernejčič Fr. ga pobija in priporoča ustanovitev posebnega volilnega sklada.

Petejan je proti povišku davka, a je za to, da se vpelje plačevanje mesečnih 10 vin. za volilni sklad.

Regent je tudi tega mnenja in priporoča bodočemu odboru preučevanje kmetijskega vprašanja.

Kopač predlaga: »Od 1. junija naprej se pobira poleg 10 vin. davka še 10 vin. za volilni fond«.

Klinc se temu predlogu protivi, četudi priznava potrebo denarja.

Petejan predlaga konec debate (sprejeto).

Kopačev predlog je pri glasovanju soglasno sprejet.

Volitve v odbor. Na predlog sodr. Regenta so bili v novo sestavljena odbora enoglasno izvoljeni: v politični odbor sodrugi: Črnigoj V., Jernejčič Fr., Kermolj V., Kopač I., Petejan I., Regent I., in Zupančič I.; v izvrševalni odbor pa sodrugi: Bizjak F., Förstner H., Igljč F., Kampus R., Klinc F., Mešek V., Mihevc I.

Pri točki »raznoterosti« so govorili sodrugi Regent, Petejan, Mešek, Kopač o »Rdečem Praporju« in povdarjali nujno potrebo, da bi list izhajal kot dnevnik, čim bi se nabavila sredstva.

Fatur naglašja, da je mnogo organizovanih slovenskih delavcev, ki ne prihajajo v »Del. Dom«.

Kopač povdarja v zaključni besedi pomembnost današnjega dne za okrajno organizacijo. Novo življenje naj se začne; roko v roki stopimo v svet, delujemo, da se končno zdravi slovenski proletarijat, dvignimo ga na tisto višino, na katero se je že povzpел drugod. Oklenimo se tesno naše stranke, ki je najmočnejša v novem parlamentu; krepimo svoje vrste in bodrimo jih za boj v zvešči, da je bodočnost naša. Zivela, socialna demokracija! (Buren aplavz).

Kermolj zaključi konferenco ob 12 $\frac{1}{2}$ uri.

Socialni pregled.

Stavka klesarjev v Nabrežini.

Leta 1897 se je vsled neznosnega izkoriščanja delodajalcev v Nabrežini ustanovila klesarska organizacija. Izpočetka so se delavci izogibali novoustanovljene organizacije, kajti bili so še nezavedni in neprebujeni. Toda kmalu so izprevideli, da je organizacija edino vzpesno sredstvo v izboljšanju bednega položaja. Dotlej so bili narodni boji med slovenskim in italijanskim delavstvom nabrežinskim na dnevnem redu, zato so skrbeli razni hujšaki, ki so vodili delavstvo na led. Odsihmal pa je sovražnost poglegla in v občini je nastopil mir.

Leta 1901 je delavstvo s priznanja vredno solidarnostjo ustavilo delo in štrajk, ki je trajal 6 tednov, je končal z zmago na celi črti. Do tega časa so imeli nabrežinski delavci 3 K 20 od kubičnega metra, dočim so oddajali gospodarji meter po 11 K 80 po posredovanju znanega Comarinija. Ko so gospodarji videli vzorno delavsko organizacijo, so se tudi sami organizovali, se otrsli Comarinija in vdignili ceno na 16 kron per kubični meter. Torej so delavci s tem, da so zahtevali in dosegli zvišanje mezde, storili tudi gospodarjem veliko uslugo.

Toda dolgo nabrežinski gospodarji niso vzdržali cene na tej višini, z medsebojno konkurenco so jo v kratkem vrgli nazaj na 13 kron, čisto po lastni krivdi.

Ko je potekla stara delavna pogodba, so postavili delavci na gospodarje spomenico, ki je obovala zahteve, odgovarjajoče časovni potrebi. Gospodarji so bili razumni ter so stavko preprečili s tem, da so delavskim zahtevam ugodili. L. 1903. je bila sklenjena pogodba, ki naj bi veljala 3 leta, tedaj do 1906. V pogodbo je bila sprejeta — in sicer na predlog gospodarjev obligatorična organizacija, ki je bila v Nabrežini tiste čase krvavo potrebna.

Ker je obligatorična organizacija jako dobro vspevala, je postala naenkrat delodajalcem trn v očesu in 22. novembra 1905 so z lastnimi rokami prelomili pogodbo z delavci. Sestavili so drugo spomenico in kdor je hotel vstopiti v delo, je moral podpisati novo pogodbo in stopiti v novoustanovljeno klerikalno organizacijo, za katero so kar gospodarji odtrgavali doneske v znesku tedenskih 20 vinarjev.

Delavci so ogorčeni nad takim brezprimernim besedolomstvom stopili v stavko, ki je trajala celih 5 mesecev. Trda zima je prisilila delavstvo, da se je udalo in sprejelo delo na podlagi pogodbe, ki so jo proponirali gospodarji sami za dobo 5 let.

Letos marca meseca se je obrnilo delavstvo do gospodarjev, da povišajo mezdo, toda gospodarji so ostali gluhi in so odklonili vsako posredovanje. Posamezni gospodarji so svojim lastnim delavcem vse obljubili, ali njih konsorcij je odbil vse zahteve in izjavil, da z delavstvom sploh neče spuščati se v pogajanja. Delavci so poskušali na vse načine, da mirnim potom dosežejo svoje opravilne zahteve. Ko so se ti poskusi na trmi gospodarjev izjalovili so delavci 25. maja na podlagi tajnega glasovanja skoro enoglasno sklenili stavko. Gospodarji so začeli vsled tega misliti ter so res zvišali mezdo do 20 vinarjev per kubični meter. Ta sklep so objavili potem lepaka, ne da se pogodil z delavskim odborom, ne da bi se ta sklep spravil v obliko obvezne pogodbe, kakor delajo po vsem svetu.

Doslej je odpotovalo 193 delavcev in le malo jih je ostalo tukaj. Vzlic temu, da so delavske zahteve smešno nizke — saj zahtevajo le 10% zvišanje na podlagi najnižje dosedanje tarife — vendar gospodarji nečejo ničesar vedeti o njih in se zanašajo, da se delavci zopet vrnejo na delo. Tako se vsled trmoglavosti nekaterih posameznikov dela občutna škoda tako gospodarjem kakor delavcem. In ta škoda bi se dala preprečiti, če bi bilo na strani gospodarjev več dobre volje in če bi med njimi prevladali treznejši in prevdarnejši.

* * *

Iz Nabrežine nam poročajo: Do zadnjih časov je vladaala med nabrežinskimi gospodarji velika razdruženost; imeli so različne tarife. Hans Vildi se je držal tarife, ki so jo podpisali združeni gospodarji 1903 in ki je bila sklenjena za tri leta. Ker so ostali gospodarji pogodbo prelomili, je Vildi sestavil novo tarifo in povabil svoje delavce, da so jo pregledali in podpisali. Tako je vladalo med delavci in njim podpolno soglasje, ker sta se obe strani strogo držali dogovora. Sedaj pa se je tudi Vildi pridružil gospodarjem, vsled česar je stavka popolnoma splošna.

Stavka vpisanih mornarjev na Francoskem je najnovejši dogodek, ki belí glavo ministrskega predsednika Clemenceauja. Stavka je nastopila 1. junija in utegne povzročiti ogromno škodo, ker zastajajo vse pošiljave. T. zv. vpisani mornarji so francoska specialiteta; svoj postanek imajo še izza časov ministra Colberta († 1683). Colbert je dolečil, da mora vsak mornar če treba, služiti vojni mornarici; s to določbo je ustvaril redni sistem vojne mornarice. V svrhu kontrole se vodijo posebni zapiski teh mornarjev, kot odlikovanje prejemajo vpisani mornarji od države nekaj plače in

pa pokojnino. Delo so ustavili baš iz vzroka, ker vlada ni pristala na zvišanje plače in pokojnine. mornarični minister Thomson je sicer izdelal nekaj načrt, ki pa je zelo pomanjkljiv in so ga mornarji zavrgli. Narodni svet socialistične stranke je odobril ta korak in sklenil stavko z vsemi močmi podpirati. Zanimivo je, da so se stavkujočim mornarjem v mnogih slučajih pridružili tudi kapitani.

Delavni boj v berlinski stavbni stroki se je poostiril s tem, da se je izključil s strani delodajalcev pridružila še stavka delavcev. Izključitev delavcev doslej ni bila popolna in delo je počivalo le v stanovanjskih stavbah, ki vsled preobilnosti stanovanj v Berlinu itak niso bile nujne. S stavko hoče delavstvo povzročiti, da se tudi stavbe za trgovske in industrijske obrate pravočasno ne zgradi, kar bi trgovski in industrijski svet, predvsem pa stavbne podjetnike v živo zadelo. Na obeh straneh se računa z večmesečnim bojem.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Dopisi.

Gorica. Goriški dopisnik «Edinosti» jo je prgruntal, zakaj ni bil noben socialist na Goriškem izvoljen poslancem. On je poučen v vsem, kar socialisti sklenejo in česar ne sklenejo in pove jasno, zakaj smo propadli, ima neovrgljive dokaze. Enkrat zato, ker imamo slabe vodje, drugi zato, ker so Italijani Italijani in ne socialisti, tretjič, ker ne poznamo bistva socializma, četrtič, ker je «Prapor» slabo pisan, petič zato, ker nismo volili Kopača, šestič zato, ker nočemo verjeti, da je Kopač svojim delavcem dober oče in navsezadnje ne bodedo nikdar nič dosegli, dokler nas ne bode dopisnik «Edinosti» natanko poučil, kar je pa sedaj seveda prepozno in jako obžalujemo, da ga nismo že pred volitvami kje našli. Ali je že tako, da se takih ženijev pred bitko nikjer ne najde, kadar je pa vojska izgubljena, pridelejo iz brlogov ter puste v kakem svetovnem listu a la «Edinost» žareti svoje izborne ideje. Ali kaj vraga ima pri vsem tem g. Kopač opraviti, ako so socialisti propadli? Saj on tudi ni zmagal v mestu. Kdo pa je ta Kopač? vpraša g. Celar. Kdo pa je? vprašamo tudi mi, ta demokrat. Kedaj se je reklo, da gosp. Kopač ni zaslužil, kar ima? Kdo je o njem kaj govoril ali kaj pisal? S svojo pridnostjo in s svojimi žulji je vse to dobil, kar ima. Pa naj ima! Kdo vraga mu kaj jemlje? G. Celar nam hoče g. Kopača vsiliti za vodjo, to je brezdvomno. Nas je hotel s tem opozoriti, da ima g. Kopač zmognosti postati vodja socialnih demokratov; ali pa naj postanemo mi taki demokratje, kakor je g. Kopač. Nekaj mora biti na tem, da ima g. Kopač zmognosti za državnega poslanca, to nam bode gospod Celar sam potrdil, saj sta bila skupaj na shodu pri Vižintinu, na katerem je Kopač reševal gorisko kanalizacijo in vodovod ter denarne zadrege mesta Gorice kot državnozborski kandidat ter sta morala biti šele od socialistov poučena, po kaj sta prišla, da so bile državnozborske in ne občinske volitve. Odsila sta s shoda blamirana do kosti. Pa zakaj, g. ne pišete raje v «Sočo» svoje brezdvomno ženijalne članke, zakaj tako daleč? Ali mi socialisti imamo dober vonj, akoravno se preselite, poznamo vas na vsako daljavo. Za sedaj enkrat vašega gospoda Kopača ne akceptiramo, morda pozneje — pa verjetno ni.

Rudolfovo. «Slovenec» verodostojni poročevalec se trudi zadnje čase, da bi vse Novomesto, izzadavno napredno, popolnoma poklerikalil ali z ostrim šibanjem in lažnjivimi noticami v Slovincu ustrašoval. S herkulovimi močmi se je zaletel v dr. Slančevo pisarno, obrekuje samega g. dr. Slanca, ali piše najneumnejše, najpoglejše, zgolj lažnjive in izmišljene članke o njegovem strojepiscu, troši klerikalno nesramne laži gteda Šukljejeve serenade za drž-zborskih volitev in sramoti itak umazani list «Slovenca» kakor tudi samega sebe smeši pred razsodnim novomeškim občinstvom. Laž sledi laži, obrekovanje obrekovanju, nesramnost je slednje poročilo lažnjivega — verodostojnega poročevalca «Slovenca», kot se imenuje sam F. Pirc. Sicer se ne more «Slovenec» s tem karakterističnim junakom nikakor postaviti, ker je prav tako lisast vseh političnih barv kakor njegov heros eponymas, znani kameleon s «Kamna» in sploh vsi klerikalni oprode. Življenje poštenega in zanesljivega klerikalnega sodnika je bolj zanimivo nego katerega koli svetnika. Bil je pred svojim političnim nastopom pravcati «Tausendkünstler». Svoj čas se je bil zatekel k panklerikalnim «Dol. Novicam», kjer je med povesticami in tisočeno-nočnimi bajkami tudi pisal o čudezni prikazni «Materi božje», ki se mu je pokazala neke v breznu in ga rešila gotove smrti. A spoznali so in ga odslovili z brco. Dolgo se je klatil brez posla. In po dolgih časih začel izdajati list «Dolenjca», prvo kot priloga «Gorenjcu» nato kot

samostojen list s strogo klerikalnim programom in slednjič s klerikalnimi nazori. Vsled neumnosti, ki jih je vanj spisaval, so imenovali inteligentnejši ljudje ta list «unfreiwilliges Witzblatt». Pečal se je z geologijo, geognozijo, astronomijo, pisal obširno o potresih, ki jih je čutil on takrat toliko, da bi se vesoljstvo pod njimi pogreznilo, in preiskaval dupline in jazline, kot učinke orkanov in posledice potresov. Kajpakda je pisal o vsem, kar bi niti najzblaznejši človek ne mogel. Ker mu pa ta «kšeft» ni nesel, je pripeljal na vso svojo jezo boljšo polovico k hiši, ki pa mu je že po dvednevem zakonskem bivanju pobegnila neznano kam. V svojo žalost je postal abstinent in se znova zatekel v klerikalni tabor. «Slovenec» ga je sprejel z razprostitimi rokami in vanj vpošilja sedaj vse laži, obrekovanja, brezsmiselne fantone svoje kurje fantazije. Pred kratkim je konstatiral, da se je Krka prehladila in ima mrzlico, videl je čudezne kolobarje krog meseca, — kajpakda ko je bil poln — čutil pod nogami močne potresne sunke — znabiti tudi v glavi — in druge perturbacije in metereološke izvanrednosti. Končno pa se sladka «Slovenca» in obira na debelo in drobno vse antiklerikalno, najraje pa vleče v debato g. dr. Slanca. Smešno je le to, da piše o sebi in o napadih nanj, kakor da bi se kdo drugi potegoval za klerikalnega poročevalca! Sevé, prikupiti se je treba klerikalni gospodi, kajti v Kandiji je nova farška posojilnica in bog vedi, ako bi se ne dobila tudi zanj kaka, ako ne boljša, vsaj služba «laufpurša». Sram bodi ponosne in poštene klerikalce pri «Slovincu», da verujejo tako podlim in nesramno izmišljenim poročilom človeka, ki že davno ne sodi med razsodne politike! Padi zagrinjalo, da ne povemo še kaj več!!

Sodrugl in somišljeniki!

Zadnje državnozborske volitve so ustvarile v tej državi nov položaj. Socialno-demokratska stranka je postavljena pred nove naloge in določena i je med avstrijskimi narodi nova uloga.

S svojimi 87 poslanci vseh narodov, izvzemši našega, je socialno-demokratska zveza v parlamentu skoraj najmočnejša stranka in le neokusna združitev krščanskih socialcev s starimi klerikalci ustvarja po številu še nekoliko močnejšo nazadnjaško stranko.

Socialno-demokratska zveza bode v novem državnem zboru jedro in glavna četa naprednjaskih in svobodomiselnih skupin in vsled tega najvažnejša parlamentarna frakcija v vseh kulturnih vprašanjih.

Socialno-demokratska zveza bode obsegala skupine takorekoč vseh narodov in bode vsaka nacionalna politika brez socialne demokracije nemogoča. Socialno-demokratska zveza bode s svojo močjo lahko uspešno uplivala na gospodarsko politiko; ona bode glavna protiteža proti agrarni nasitnosti, proti podraževanju živil, proti izkoriščanju ljudstva na korist veleposestniških žepov. Ona bode najboljša opora v boju proti neopravičenim ogrskim zahtevam; v njej je jamstvo, da ne bode več nagodbe, ki bi podpirala pretirane ogrske interese na škodo avstrijskih. Socialna reforma, ki je bila v tej državi ves čas zanemarjena, pride šele vsled zmage socialne demokracije v drugi tir.

Zakonodajstvo, ki naj podpira razvoj industrije, bode pospeševala socialno-demokratska zveza v zavesti, da je industrija bodočnost narodov.

Za demokratiziranje države, za njeno popolno preosnovo v smislu enakopravnosti in državljanske svobode se bode najbolj načelno in dosledno bojevala socialno-demokratska zveza.

Tako dobi parlament v Avstriji, sestavljen na podlagi splošne in enake volilne pravice, vse drugačen pomen, nego so ga imeli dosedanja državni zbori in socialna demokracija bode v njem eden najvažnejših faktorjev.

V teh razmerah pa bode nujno potrebno, zasledovati delo državnega zbora in zlasti objektivno ocenjevati delovanje socialnih demokratov v njem. Od našega meščanskega časopisja ni pričakovati, da bi izvrševalo tako nalogo; saj mora zastopati interese svojih strank, ki bodo v večini vprašanj v hudem boju s socialno demokracijo. Iz tega dejstva prihaja za nas nujna potreba, da

razširimo socialistično časopisje in da tako ustvarimo mogočnost, **točnega in objektivnega poročanja o državno-zborskem delu.**

Skromni tednik, s katerim smo do volitev opravljali delo, ne more nikakor več zadostovati našim potrebam. Že v prejšnji eri smo bridko ču-

tili nedostatke svojega časopisja, a kar je bila tedaj samo težava, je sedaj nemogočnost. Zapreke, ki nam stoje še na poti, se mora premagati in jugoslovanska socialno demokratična stranka mora dobiti tako časopisje, da bode tudi v publicistiki kos svojim nalogam.

Z ozirom na to je izvrševalni odbor na svoji zadnji seji sklenil, da pomnoži

«Rdeči Prapor»

svoje izhajanje in sicer se ga začne izdajati s

1. avgustom t. l.

po trikrat na teden.

Cena listu bode mesečno

1 K 40 vin.

Vse sodruge in somišljenike vabimo, naj se takoj naroče na list, da bode uredništvu in upravnistvu mogoče, pravočasno pripraviti vse, kar je potrebno.

«Rdeči Prapor» v novi obliki

ostane pred vsem zvest svoji glavni nalogi: Zastopati jugoslovansko socialno demokratično stranko in ji služiti v vsakem pogledu. «Rdeči Prapor» bode v prvi vrsti

socialistično glasilo.

Uredništvo se pa potruži, da napravi iz «Rdečega Prapora» čim popolnejši list, da zadosti kar največ mogoče čitateljskim potrebam svojih naročnikov. Protežiral ne bode ene strani publicistične naloge na škodo druge. «Rdeči Prapor» bode

informativen

kritičen

in poučen.

Uredništvo hoče napeti vse moči, da napravi iz njega resnično

moderno glasilo.

Pred vsem bode posvečevalo največjo pozornost

domači politiki

splošno avstrijski in specialno slovenski. Skrbelo bode za dobra, točna in pregledna

državnozborna poročila.

Nadalje bode poročal list o vseh važnih političnih dogodkih, ki se tičejo delavskega razreda in slovenskega naroda, briga se bode pa tudi za to, da dobe čitatelji, ne sicer raztegnjeno, a jasno sliko o najvažnejših dogodkih dnevne zgodovine. Skrbel bode tudi za

izvirna poročila

ki naj podajo čitateljem jasen pregled položaja in dogodkov v vsakem važnem času in ob vsaki zanimivi priložnosti.

Redni dopisi iz domačih krajev

bodo naročnike poučevali o političnih, gospodarskih in kulturnih razmerah po vseh, še vse premalo znanih slovenskih deželah.

Za članke

so obljubili «Rdečemu Praporu» že razni strokovnjaki svoje sotrudištvu ter bode ta del lista odgovarjal vsem opravičenim zahtevam. Med drugim namerava uredništvo objavljati tudi poučne članke o najvažnejših zakonih in naredbah, katerih znanje je ne le v javnem, ampak tudi v zasebnem življenju nujno potrebno, a za doslej v širokih krogih popolnoma nezadostno.

Posebno važno bode «Rdeči Prapor» posvečeval

socialnemu življenju delavskega razreda.

Briga se bode za to, da se seznanijo tudi drugi krogi o razmerah, v katerih je naše delavstvo obsojeno živeti, z njegovimi željami in zahtevami, z njegovim posebnim mišljenjem in čuvstvom. Zbuditi hoče zanimanje za delavstvo in za proletarijat sploh, ki je najvažnejši del našega naroda, čegar bodočnost je najtesneje združena z bodočnostjo delavnih slojev.

Kolikor bode druge naloge dopuščale, bode storil «Rdeči Prapor» tudi za plemenito razvedrilo svojih čitateljev ter bode posvetil vso pozornost zanimivemu, a v vsakem oziru dobremu listku.

„Rdeči Prapor“

bode pisan

popularno

a ne demagogično.

Naš list bodi zanimiv, nje gov. slog živ, a ni koli surov. Ustregati hočemo resničnim potrebam svojih čitateljev po svojih najboljših močah, a ni-

koli nočemo špekulirati na nizke instinkte človeka. Socializem hoče povzdigniti ljudstvo in to načelo mora voditi tudi socialistično časopisje.

Izkušnje pri dnevniku ob času volilne borbe so vam pokazale, da je

neodvisno socialistično glasilo

resnična potreba našega ljudstva in zato upamo, da se odzove našemu vabilu tako število naročnikov, da bode list lahko izpolnjeval svoje naloge. Naš organ ne more pričakovati podpore od nikoder. Za nami ne stoje kapitalisti, ki bi nam subvencionirali list; nimamo denarnih zavodov, ki bi nam dajale bogate podpore, ne protežira nas nobena vlada. Edini vir dohodkov našega glasila so njegovi odjemalci in čim večje je njih število, tem več jim bode list dajal v vsakem oziru.

Zato vabimo torej vse sodruge in odjemalce, naj se naroče in naj nam nabere novih naročnikov.

S trikratnim izdajanjem na teden hočemo napraviti prvi korak naprej. Naš cilj pa ostane trajni dnevnik, za katerega začnemo akcijo brez odlašanja, da mu zagotovimo trdno podlago.

Naročnino naj se pošilja na naslov «Upravištvu Rdečega Prapora, Ljubljana».

Sodrug! Na delo, da ne ostanemo zadnji med socialnimi demokrati vseh avstrijskih narodov.

Uredništvo in upravištvu «Rdečega Prapora».

Izvrševalni odbor jugoslovanske socijalno-dem. stranke.

Domače stvari.

Pozor!

Današnje tedensko številko «Rdečega Prapora» poslali smo tudi onim, ki so bili naročeni na dnevnik.

S tem jih vabimo na naročbo tednika.

Naročnina znaša za pol leta 2 K 72 vin., za četrt leta 1 K 36 vin.

Prihodnje številko pošljemo samo tistim, ki so poslali naročnino.

Upravištvu «Rdečega Prapora».

Pogum «Edinosti». Tržaska «Edinost» zna biti včasih tudi pogumna. I kdo bi ji za to zameril? Punčka je znala preslepiti še enkrat svojega očeta, pa je zato dobila poljub mesto bree. Stvar je čisto vsakdanja, ki ne naredi na pametnega in vestnega učitelja nobenega posebnega utisa, kvečjemu ga lahko opozori na strožje ravnanje s svojimi učenci. Ali ta poljub je napravil na nežno punčko takšen vtisk, da misli sedaj, da bo lahko še nadalje nemoteno slepila ta ubogi slovenski narod, ki je v svoji nežnosti zapodil iz svoje hiše enega hudiča, a si je mesto tega postavil drugega za gospodarja, ki ima razven obleke, enake lastnosti kakor oni, ki je bil izgnan. Toda ves ta pogum, ki ga je dobila «Edinost» z zmago dr. Ribafa v Trstu, je jako sumljivega značaja in na njegovo pristnost bi še najmanj prisegli. Posebno pa, ker se imajo «Edinost» in njeni pristaši prokleto malo veseliti, ako pomislijo na vspeh, ki ga je imela socialna demokracija v okolici. Če se ne motimo, smo čitali nekatere časnike, ki so priznali naše število glasov v okolici kot zmago socialne demokracije, ki je dobila pri vsem tem, da je imela jako nevarnega nasprotnega kandidata, za katerega so si naročniki naborili jako nelealne agitatorije, 1500 glasov. Ali v okolico si «Edinost» tudi sama ne upa preveč, pa lazi za to po mestu in po Istri. Posebno pa stika sedaj po Istri, kjer so italijanski sodrugi oddali svoje glasove pri ožjih volitvah raje za poslanca svoje narodnosti, nego za gospoda Laginjo, ki je pred vsem klerikalec in šele potem narodnjak. Izrablja to popolnoma pravično stališče t. t. d. sodrugov, kažoč s prstom na slovenske soc. demokrate, češ, da so oni narodni. Tudi se jezi «Edinost», ker so slovenski socialisti glasovali v mestu raje za socialistične kandidate nego za narodne. Da zamore list, ki bi hotel veljati za resnega, kaj tacega pisariti in dajati v prebavo svojim čitateljem, mora imeti razven navidezne poguma, ki izvira samo iz jeze na pravično stvar, tudi precejšno dozo nerazsodnosti. Z naše strani bi svetovali «Edinosti» nekoliko več resnosti, drugače bo postala preveč smešna tako ona kakor tudi stvar, katero hoče zastopati, nevede, da je njeno zastopstvo tranzitorično, in mogoče kratke dobe, po kateri smo prepričani, da si bo «Edinost» in vsi današnji narodnjaki, grizli ustnice ravno tako, kakor si jih italijanski. Povedati moramo tudi «Edinosti», naj se ozre nekoliko na volilni boj po okolici, in bo razvidela, da znajo biti soc. demokrate jako ystrajni in agilni v bojih, pa če hoče napeti vse sile, naj jih, mi homo od takega boja imeli samo koristi in vi škodo. Saj veste, gospodje, da smo delavci navajeni dela in truda, pa se nekoliko več potruditi ne bode prav nič škodovalo našim živcem. Kakor želite!

Shodi.

Napovedani so:

V četrtek, dne 13. junija ob 8. uri zvečer v Divači.

V petek, dne 14. junija ob 8. uri zvečer v Sv. Petru.

V soboto, dne 15. junija ob 8. uri zvečer v Rakeku.

V nedeljo, dne 16. junija ob 8. uri zjutraj v Cerknici.

V nedeljo, dne 17. junija ob 4. uri popoldne v Logatecu.

V ponedeljek, dne 17. junija ob 8. uri zvečer v Ptuj.

V torek, dne 18. junija ob 8. uri zvečer v Pragerskem.

V sredo, dne 19. junija ob 8. uri zvečer na Zidanem mostu.

V četrtek, dne 20. junija ob 8. uri zvečer v Ljubljani.

V soboto, dne 22. junija ob 8. uri zvečer na Vrhniki.

V nedeljo, dne 23. junija ob 8. uri zjutraj na Vrhniki.

V nedeljo, dne 23. junija ob 4. uri popoldne na Planini.

Podgora pri Gorici. Naša vas je pravi delavski kraj. Značaj ji daje tovarna za papir, v kateri roba nekoliko stotin delavcev in delavk za slabo plačilo in v splošno neugodnih razmerah. Ali naše delavstvo ni bilo doslej samo materialno zapuščeno, temveč tudi duševno. Prenašalo je svoje težave, seveda ne brez hrepenenja po izboljšanju, ali brez pravega upa in zlasti ne da bi vedelo, kako se doseže boljše razmere. Razni poizkusi, da se ustanovi tudi tukaj organizacijo, so se razbili, odnosno niso rodili pravega uspeha. Toda tudi pri nas je jelo delavstvo opazovati, da gre od dne do dne na hujše. Druginja narašča tudi po Goriskem in končno se je porodila med delavstvom samim želja po organizaciji. Vsled tega je bil pretečeno nedeljo popoldne jako dobro obiskan shod, na katerem je govoril sodrug Kristan iz Ljubljane o politični in strokovni organizaciji ter je dokazal, da je vsako zboljšanje delavskega položaja in končna rešitev mogoča samo v organizaciji. V strokovno društvo papirniških delavcev se je vpisalo nad 40 delavcev in tako je pričakovati, da zcvete tudi pri nas pravo delavsko društveno življenje in nam prinese enake sadove, kakor jih je prineslo delavcem naprednejših dežel.

Solkan. V ponedeljek 26. maja ob 8. uri zvečer je bil tukaj izvenredno dobro obiskan ljudski shod. Zadnji volilni boj je zbudil tukajšnje delavce in jih napolnil z zanimanjem za svoje zadeve, kakršnega tukaj še ni bilo. Čuditi se ni temu pojavu. Za zadovoljnost nimajo mnogoštevilni solkanski delavci nobenega povoda. Ob napornem delu si zaslužijo komaj toliko, da si ohranijo golo življenje. Težka skrb jih spremlja od dne do dne. Polagoma se je zbudila med njimi zavest, da je med njimi in med kapitalizmom velikanski propad in da ne morejo storiti meščanske stranke ničesar zanje. Obenem pa izpoznajajo tudi mnogi mojstri, kako lažnjiva je takozvana obrtniška politika. Tukajšnja mizarška zadruga, od katere so pričakovali mnogi mali podjetniki rešitev, se pokaže že kot prava kapitalistična ustanova, ki naj bogatim — tudi nestrokovnjakom — zagotovi vedno večji dobiček, dočim se malim enostavno zapira vrata. Trditev socialne demokracije, da se položaj malega mojstra v bistvu ne razlikuje od delavčevega položaja, se bolj in bolj potrjuje. Temu je pač največ pripisati, da je bila udeležba na omenjenem shodu ogromna. Govoril je sodrug Etbin Kristan, ki je krasno razložil, kako se je razvijalo družabno življenje človeštva od prvih začetkov in kako je nastal delavski razred v nasprotju s kapitalističnim. Lepo je govornik naslikal sedanji nad vse žalostni položaj delavstva, obenem pa je pokazal, kako velikansko moč ima v rokah, ako se združi za boj proti izkoriščanju. Shod je pazno poslušal zanimivo in temperamentno izvajanje govornikovo ter mu je glasno pritrdjeval. Kakor vse kaže, dobimo tudi tukaj v kratkem ne le politično, ampak tudi strokovno delavsko organizacijo in če ostane med delavstvom tisto živo zanimanje, ki se ga opazuje sedaj, se bode lepo razvijala na korist našega zanemarjenega delavskega ljudstva.

Izjava.

Podpisani pripoznam svojo krivično očitjanje proti Francu Stritihu ter se mu tem potom zahvaljujem za odstop tožbe.

Trbovlje, dne 3. junija 1907.

Franc Pajer.

Izjava.

Podpisani obdolžil sem v svoji vinjenosti Dominika Majcena nepoštenega dejanja. Za svojo obdolžitve nimam nobenih dokazov in sem jo sploh le iz nepremišljenosti izustil. Prosim Dominika Majcena odpustanja in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

V Laškem, dne 28. majnika 1907.

Jurij Šibika,
rudar v Hrastniku.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Povsem neprisiljeno, v prijazni zabavi, so posedali menihi po končani večernici. Rdečelični služabniki so prinesli mrzle kuretine in divjačine na mizo in v velikih širokih vrčih so nosili pivo iz glasovite samostanske pivovarne. Samo nekaterim starim gospodom je bilo ljubše samostansko vino, katero so si točili iz fino obrušenihih steklenic v kozarce.

Pater Oto je peljal svojega ljubega gosta k stranski mizi in marljiv služabnik je postavil kmalu poln vrč penastega piva ter ploščo s kruhom in z mrzlo pečenko pred nju. Hercog je odgovoril na vprašanje prijaznega patra, ali ima rajši vino ali pivo, da sta mu jed in pijača postranska stvar.

Kmalu sta bila oba duhovnika, eden v črni obleki svetega Benedikta, drugi v obnošeni hlapčevi suknji, tako poglabljena v pogovor, da sta oba pozabila na jed in pijačo.

Končno je našel Hercog pravega duhovnika, kateremu je smel odpreti svoje izmučeno srce. Česar ni mogla izsiliti najokrutnejša škofova strogost, bi se bilo malone zgodilo pred sočutnim prijateljem. Toda pravočasno je prekinil Hercog, sicer bi bil povedal več, nego dovoli spovedni pečat. Mnogo sta si morala pripovedovati, kajti svetli solnčni žarki so romali medtem od ene svetniške podobe do druge ter so padali kakor namenoma na zlate črke napisa na orehovi podlagi.

Na zlati rek, ki je kazal Bog iz nebes s svetlimi prsti, je pokazal sedaj tudi stari menih. „Le ostani pri nas, dokler hočeš; glej, to je eno najsvetejših pravil ustanovitelja našega reda, svetega Benedikta. Ravno s to zapovedjo smo dosegli nebeško pravico povsod, kamor smo le prišli.“ In z bleščečimi očmi, v katerih je odseval sveti redovniški duh, je gledal Hercoga, ki je polglasno čital rek: „Hospitem sicut Christum accipiat.“

„Ti si nam pravi, od Boga poslani hospes ter najdeš v nas prave sinove svetega Benedikta.“

Krepak stisk roke, da so župnika zboleli od škofa onečasteni prsti, je potrdil te besede.

Sedaj sta prišla še dva druga meniha radovedno k mali bratovski družbi. Pater Oto jima je na kratko povedal zgodovino trpljenja svojega nekdanjega gojenca. Tudi ona sta mu ljubeznjivo podala roki ter sta bila vesela, da ponudi bogati samostan rezežu zavetišče. Samo eden je vzdihnil:

„Ako bi le ne bilo tega prokletega državnega zbora.“

„Državni zbor?“ je mislil Hercog v čudu; „kaj pa ima državni zbor opraviti z ubogim župnikom.“

„Odkar sedi gospod prelat v državnem zboru in je tam ustanovil celo lastno politično stranko, centrum petih mož, ni več tak, kakršen je bil. Gospod ministrski predsednik mu je več nego sveti Benedikt.“

„Kaj ne bi bila za naš samostan posebna čast, ako bi postal naš prelat minister za bogočastje?“

„Čast že, seveda dvomljiva, ampak korist gotovo ne.“

„Kaj? Korist ne? Tedaj bi bili vendar rešeni davka za verski zaklad, ki naj ga vzame vrag.“

„Tem globokejši bi bil potem padec, ako pride v Avstriji druga vlada. Tedaj ne pade samo ministrski predsednik, temveč tudi red, čegar član je minister.“

„Prav zato moramo pač gledati, da dobimo vladno moč v roke in da ostanemo gospodarji v deželi.“

„In pri tem izgubimo ljubezen ljudstva in ako ljudstvo ne voli več po naši zapovedi, tedaj —“

„Ne govori, ne govori o ljudstvu. Dokler ostanemo mi, verni otroci cerkve, zvesti svoji dolžnosti kot voditelji ljudstva, je ljudstvo z nami.“

„Gotovo, dokler smo mu zvesti voditelji v nebesa. Ako pa opazi, da je državni zbor naše zemeljsko nebo, da zamenjavamo politiko in vero, bode zlomljena naša moč nad ubogim, zapeljanim ljudstvom.“

„To se ne zgodi nikoli, ako sledimo gospodu prelatu. Politike se ne more ločiti od vere. Kdor sledi našo politiko, služi tudi veri; sovražnik naše politike je tudi sovražnik cerkve.“

„Ali naš sveti Benedikt nam ni predpisal v svojih pravilih ničesar o politiki; in on je vendar velik svetnik.“

„Ne govori mi o takih rečeh. Ako bi bil danes na svetu, tudi ne bi mogel postati svetnik, ako ne bi volil gospoda prelata v državni zbor.“

„Torej je vajenec več nego mojster.“

Hercog se ni vmešaval v meniški prepir. Glad in žeja sta se oglasila s svojimi pravicami. Ravno kar se je napil piva iz vrča ter je krepko vgriznil v beli samostanski kruh, ko se je približal s plesočimi koraki in s smehlajočim licem vitez mož. Zlat križ na svetli verižici je povedal grizocu župniku, da je to gospod prelat in državnozborni poslanec. Z veselim smehom je gledal menihe in ubogega gosta, z lahimi koraki hiteč proti svojemu sedežu. Dva komornika, eden s pečeno mrzlo raco, drugi s steklenico črnega vina, sta prišla iz kuhinje ter sta hitela pred njim.

Hercog je takoj vstal s sedeža ter se je poklonil svojemu nekdanjemu učencu. Ali nerodno je bilo, da ni mogel govoriti. Usta so mu bila polna samostanskega kruha, ki je pregloboko zagrizel vanj. Tlačil je in požiral, a ni mogel pogoltniti grizljaja, kakor da mu ni bil privoščen.

Ko je prelat opazil, da se mu bliža tuji ubogi gost, se je smehljal ustavil in malo da se ni nepristojno glasno nasmejal, ko je opazil njegovo zadrego. Zaradi njegovega večnega veselega smehljaja so mu rekli povsod med duhovništvom: „Smejoči prelat“ in to ime je popolnoma zaslužil. Takemu prelatsu se je lahko smejati napram ubogemu župniku z dežele!

V tem je pater Oto predstavil prelatsu svojega starega prijatelja z besedami: „Obema nama dober znanec.“

Dvomljivo se smehljal je gledal mladi prelat na svojega starega sobrata. Človek v tako slabi suknji vendar ne more biti njegov znanec. Medtem je Hercog pogoltnil suhi kruh ter je podal gospodu prelatsu roko, katero je ta prijazno stresel. Tako čuden, neznan znanec je za šalo in šale so bile prelatsu vedno všeč.

Dalje prih.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzl, državni kolodvor, spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinslein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasno

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvedom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodih in steklenicah.

Številka telefona 210.